

RECENSIE

Zakboek Toetsen en beoordelen in zorg en welzijn

Nicolien van Halem, Tera Stuit en Henny Verbeek

Ringband, 80 pagina's
ISBN 9789031384464

Uitgever Bohn, Stafleu van Loghem/Springer Media

Prijs € 13,50

In het Actieplan mbo 'Focus op Vakmanschap 2011-2015' dat de minister van OC&W in februari 2011 publiceerde, dus zeer recentelijk, stelt zij letterlijk: 'De kwaliteit van de examens in het mbo moet beter'. Volgens de minister blijven veel onderwijsinstellingen in het mbo en leveranciers van examens in gebreke. En zij vervolgt: '... dat is onacceptabel'. Opleidingen die steeds maar weer opnieuw een onvoldoende op de examenkwaliteit scoren worden met bestuurlijke sancties en waar nodig met het intrekken van licenties bedreigd. 'Voor de verbetering van examens voor beroepsgerichte vakken wordt door de sector, in samenwerking met het georganiseerd bedrijfsleven, hard gewerkt aan sectorale examenstandaarden (zogenoemde examenprofielen)', een letterlijk citaat uit het Actieplan. De minister ondersteunt de ontwikkeling van gemeenschappelijke examens en de inkoop van examens bij landelijke examenbanken. En tegelijkertijd is de minister van mening dat de mbo-instellingen voortaan voor examinering van beroepsgerichte vakken

alleen nog gebruik mogen maken van examens die voldoen aan een landelijk kwaliteitskeurmerk. Het College voor Examens heeft de opdracht om hiervoor een voorstel uit te werken. Z.s.m. als de uitwerking klaar is, worden de onderwijsinstellingen in het mbo verplicht gesteld om de examens met het landelijk keurmerk af te nemen. Met dit beleid voert de minister in het middelbaar beroeps- onderwijs de motie Beertema c.s. uit (Tweede Kamer, 2010-2011, 32500-VIII, nr. 45).

Ondanks de negatieve beoordeling over de examenkwaliteit hebben de auteurs Van Halem, Stuit en Verbeek het aangedurfd om een zakboek 'toetsen en beoordelen' te schrijven. Het zakboek is bedoeld voor docenten van zorg- en welzijnsopleidingen, studenten en praktijkopleiders of werkbegeleiders die mbo-studenten dagelijks beoordelen. Het zakboekje heeft een handig formaat; je stopt het in een tasje, naast je zakdoek en je kunt de inhoud ervan 'on demand' raadplegen. Tegelijkertijd is het zakboek bedoeld om snel moeilijke begrippen op te zoeken en na te lezen wat je in moeilijke beoordelingssituaties moet doen en welke toetsvorm hierbij hoort. Dit boekje is hierin geslaagd, tenminste... als je het boekje tijdens een beoordelingsgesprek in je tasje hebt! Je beoordelingsvermogen wordt hiermee zeker verbeterd. Het boekje start met een inleiding op beoordelen; de begrippen en de verschillen tussen toetsen en beoordelen worden uitgelegd en de relatie die beide begrippen hebben met competentiegericht leren. Volgens de auteurs is beoordelen een onderdeel van toetsen (p.16). Dat is maar de vraag; misschien hoort het begrip toetsen bij een kwantitatieve toetsmethodiek, bijvoorbeeld bij meerkeuzetoetsen, of de ja-nee toetsen. Beoordelen is daarentegen meer kwalitatief van aard en gaat in op zowel het product, maar ook op het proces, bijvoorbeeld de planning, de beschikbare tijd, het stellen van doelen et cetera. Moeilijker wordt het als de auteurs (p.18) het begrip 'kwalificerend beoordelingsproces' introduceren; kern hiervan is dat de student volgens de auteurs geen invloed op het eindoordeel heeft (p.19). Peer assessment is een algemeen aanvaarde beoordelingsmethodiek die voldoende valide is om studenten elkaar te laten beoordelen; misschien aandacht voor dit fenomeen in een tweede druk. In hoofdstuk 2 hebben de auteurs een overzichtelijke tabel gemaakt met alle toetsvormen en beoordelingsvormen. Handig om snel greep te hebben op de beoordelingsvormen die binnen competentiegericht onderwijs worden gehanteerd (p.28-29). Veel checklists zijn opgenomen, je vinkt voor jezelf de stapjes af die je in het beoordelingsproces moet doorlopen en je bent klaar om valide te beoordelen. Tegelijkertijd wordt hiermee een objectieve beoordeling gegeneerd (p.31-42). Ook de kwaliteit van de beoordelaar ontbreekt niet! Met een knipoog van de auteurs naar de minister (p.45-61), zijn vele checklists, stappenplannen en beoordelingscriteria in het zakboek opgenomen. Het laatste hoofdstuk gaat over de kwaliteit van de beoordelaar (p.62); een aanzet ter verbetering van het lerend vermogen van de beoordelaar.

Dit handige boekje biedt vele concrete handvatten die een bijdrage leveren aan de examenkwaliteit van een opleiding. Investeren in docenten levert meer op, dan dure investeringen in het onderwijsstelsel. Dit boekje heeft geen ministerieel beleid nodig. Het vindt vanzelf de weg naar de beoordelaar (assessor).

Henk Ritzen